

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU İLE
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU ÜYELERİNDEN
KURULU KARMA KOMİSYON
ALT KOMİSYON
TUTANAKLARI

09 Mart 2017 Perşembe

9 Mart 2017 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.03
BAŞKAN: İsmail BİLEN (Manisa)

BAŞKAN – Kıymetli Komisyon üyeleri, kamu denetçileri, basın mensupları ile değerli katılımcı arkadaşlar; hepiniz hoş geldiniz, hepinize hayırlı sabahlar diliyorum. Toplantımızın da hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Karma Komisyonun 15 Şubat 2017 tarihinde yaptığı toplantısında aldığı karar gereğince kurulan Karma Alt Komisyonun ikinci toplantısını açıyorum.

Karma Alt Komisyon olarak Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 Yıllık Raporu’nu değerlendirmek üzere çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Alt Komisyonumuzun 1 Mart 2017 tarihinde yaptığı toplantıda aldığı karar gereğince bugün Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yıllık Raporu kapsamında kendi faaliyet alanlarıyla ilgili olarak kamu denetçileri Sayın Yahya Akman, Sayın Arif Dülger, Sayın Mustafa Özyar, Sayın Celile Özlem Tunçak, Sayın Hüseyin Yürük Karma Alt Komisyonumuza sunum yapacaklardır. Sayın denetçilerimizin tamamı burada, denetçilerimize Komisyonumuzu bilgilendirmek için sunumlarını yapmak üzere sırasıyla söz vereceğim.

Komisyon üyelerimiz uygun görürlerse sunumlardan sonra soruları cevaplamak üzere kamu denetçilerine söz vereceğim.

Soruların daha sonra sorulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yıllık Raporu kapsamında kendi faaliyet alanlarıyla ilgili olarak sunumlarını yapmak üzere, sırasıyla, Sayın Yahya Akman’a şimdi sözü veriyorum.

Buyurun Sayın Akman.

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz, kıymetli ombudsman arkadaşlarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, malumunuz olduğu üzere, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 yılı faaliyetlerinin çok büyük bir kısmı daha önce görev yapan 5 kamu denetçisi ve kamu başdenetçisi arkadaşımızın dönemine taalluk ediyor. Burada huzurda bulunan kamu denetçisi arkadaşlar Aralık 2016 tarihi itibarıyla göreve başladıklarından dolayı çok az bir kısmıyla doğrudan kendileri ilgilenmişlerdir yani biz ilgilenmişizdir fakat devlette devamlılık kuralı esası gereğince biz tabii, bu raporun hazırlanması ve Türkiye Büyük Millet Meclisine süresi içerisinde takdim edilmesi görevi yeni döneme denk gelmiştir, bu huzurdaki raporu da bizler takdim etmişizdir.

Malumunuz olduğu üzere, geçtiğimiz toplantı sırasında genel anlamda üst Komisyonunda Karma Komisyon üyesi arkadaşlarımızın bazı eleştiri, öneri ve değerlendirmeleri de söz konusu olmuştu. Bendenizin görev sahası buradaki dokümanlardan da anlaşılacağı üzere mülkiyet hakkı, tarım, orman ve çevre, şehircilik alanlarıyla ilgili olan kısım bendenizin görev alanına giriyor. Bu alanla alakalı olarak geçtiğimiz dönem içerisinde 523 başvuru söz konusu olmuş yani 2016 senesi içerisinde, bunların 197 tanesi gönderme kararı olarak neticelendirilmiş, 231 tanesi incelenemezlik kararı şeklinde neticelendirilmiş, 9 adet başvuru geçersiz sayılmış, 31 başvuruyla alakalı olarak karar verilmesine yer olmadığına, 4 adet de uzlaşma yoluyla karar verilmesine yer olmadığına şeklinde neticelendirilmiş, 9

tavsiye kararı, 20 ret kararı, 1 kısmen ret, kısmen tavsiye kararı ve 21 adet de hâlihazırda henüz karar aşamasına gelmemiş olan başvuru söz konusu. Tabii, bizim bugünkü alt komisyonumuzun esas amacı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nda öngörüldüğü üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi ile Kamu Denetçiliği Kurumu arasındaki bu ilişkinin yürüme şekliyle alakalı bir toplantı yani Kamu Denetçiliği Kurumu tespit ettiği aksaklıkları, eksiklikleri belki kendisinin en önemli yaptırım gücü olarak görmüş olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisinin Komisyonuna sunmak ve daha sonra da raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi ve bu yolla özellikle kamu adına bir denetim yapan bu kurumun etkinlik gücüne Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi şahsiyetinin gücünün de ilave edilmek suretiyle bu tavsiye kararlarının etkinliğini artırmak amacıyla yapılan bir çalışmadır, kanunun ruhundaki, özündeki durum bu. Biz de bugün belki geçtiğimiz sene görüşülmüş olan ve karara bağlanmış olan konularla alakalı bazı hususları hassaten öne çıkararak burada ilgili kurumların Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarına uymaması neticesi bunu sizin huzurunuzda ifşa etmek, size bildirmek ve sizin de belki o kurumları çağırmak, onları dinlemek ve bu anlamda biraz önce de ifade ettiğim gibi Meclisin manevi şahsiyetinin kuvvetini de değerlendirmek suretiyle onlar üzerinde bir yaptırım tesis etmek ve vatandaşa karşı yapılmış olan bu yanlışların, kamudaki bu aksaklıkların, idaredeki bu eksikliklerin giderilmesi noktasında bir çalışmadan ibarettir.

Benim özellikle görev alanıma giren konularla alakalı örneğin 2 tane hususun bu anlamda öne çıkarılmasını biz şahsen yani uygun gördük yaptığımız çalışmalar neticesinde. Bunlardan bir tanesi, Çanakkale ili Yenice ilçesinde usulsüz işlemleri rutin hâline getirmiş oradaki bir kamu görevlisinin birçok vatandaşın vermiş oldukları harçları ve değişik şekilde yatırımları gereken paraları kendi zimmetine geçirmek suretiyle sahte belgeler düzenleyerek vatandaş mağdur etmesiyle ilgili netice itibarıyla söz konusu ettiğimiz kararıma konu olan bu vatandaşımız görevden el çekirilmiş fakat orada özellikle bir vatandaşımızın yatırmış olduğu harçların daha önce bu sözünü ettiğimiz kamu görevlisinin bilerek yapmış olduğu, kasıtlı yapmış olduğu neticesinde mükerrer ödemek zorunda kalması bu harcı ve idarenin de vatandaşın başvurusuna rağmen kendisine bu hakkını iade etmemesi. Burada vatandaşın bir hatası, yanlış olmadığı düşünürüz ama kamunun genel anlamda kendini sağlama alma refleksi neticesinde vatandaşın bir mağduriyeti söz konusu. Kararın ayrıntıları tabii heyetinize takdim edilen dokümanlar arasında var. Biz burada bu vatandaşın özellikle tabii muhtemeldir ki bunun dışındaki o ilçede veya benzer şekilde bir kısım mağduriyetlere de -kararlarımızın bana göre bir özelliğinin de bu şekilde olması gerekir- emsal olması noktasında bu kararıma Türkiye Büyük Millet Meclisi Karma Komisyonunun da sahip çıkarak bu neviden vatandaşın hiçbir hatası olmadığı hâlde kendilerinden mükerrer tahsil edilen, alınan bu tip tahsilatların -adı ne olursa olsun- kendilerine herhangi bir başvuru neticesinde, hatta başvuru olmaksızın doğrudan iade edilmesi noktasında bir emsal teşkil etmesini arzuluyoruz, bu nedenle bunu örnek bir karar olarak düşündük.

Diğer öne çıkardığımız konulardan bir tanesi de bu anlamda yani o da şu; Hadise Kahramanmaraş'ta meydana geliyor. Kahramanmaraş'taki bir vatandaşımız şöyle bir şikâyetle bulunuyor yani son kısmı bizi özellikle ilgilendiriyor, hikâyenin birinci kısmı önemli değil. Biliyorsunuz devletimiz özellikle deprem riski nedeniyle boşaltılması gereken binalarla alakalı vatandaşlarımıza bu konuyu teşvik edici olması sadedinde on sekiz aylık kira yardımı yapmaktadır. Bu kira yardımları yapılırken özellikle mevzuatın genel ruhu ve devletin burada korumak istediği menfaat şu: Riskli binadan bir şekilde o risk nedeniyle çıkan, oradaki apartman yönetiminin üçte 2 çoğunlukla burayı yıkım kararı aldığı, ilgili kamu kurumlarının da yıkım kararı verdiği yerlerde vatandaş eğer on sekiz ay dışarıda bir yer kiralamışsa bu kirayı devletin karşılaması yönünde bir ilke kararı var. Çok daha alt birtakım düzenlemelerle kanunun bu ruhuna aykırı olarak veya idarenin bir kısım tutum, davranışları nedeniyle bazı mağduriyetler söz konusu olduğuna şahit oluyoruz. Buradaki örneğimizde de böyle bir durum söz konusu. Vatandaşa nasıl desem tabiri caizse yani sudan bir gerekçeyle bu kira yardımı yapılmamış. Gerekçesi de: "İşte efendim,

boşaltılma kararı alınmadan hemen önce binadan ayrılmış olması.” gibi. Hâlbuki daha sonra zaten bunun yıkımıyla ilgili, boşaltımıyla ilgili karar alınmış olduğu hâlde diğer kiracılara, daha doğrusu diğer mal sahiplerine bu kira yardımı yapıldığı hâlde bu vatandaşımıza yapılmamış. Bizim malumunuz olduğu üzere kanunumuzda hakkaniyet gereği de bazı hususları inceleme ve bu konuda karar verme yetkisi verilmiş. Hakkaniyet açısından baktığımız zaman diğer mal sahipleri kiraya müstahak görüldüğü hâlde bu kişinin işte belki o kararın alınmasından birkaç gün önce evi tahliye etmiş olması gibi bir nedenle kira yardımına müstahak görülmemesi hakkaniyet ilkesine aykırı. Kaldı ki onların normatif hukuku açısından da baktığımız zaman kanuna, onun bir altındaki normlara göre de bu tip bir ödemenin yapılması gerekiyor ama kendilerinin çok daha alt bir düzenlemeyle ve bu gerçekçyle “Biz bunu ödemek zorunda değiliz.” oradaki bir kısım mevzuattaki “...ebilir” ifadelerini kamu lehine kullanmak suretiyle bir yorum yapmışlardır. Bu yorumun doğru olmadığını, bu konunun da Türkiye tarihinde çok karşılaşılabilen bir olay olduğunu, özellikle deprem riski yüksek olan bölgelerde devletin bu hususu teşvik etmek için malumunuz olduğu üzere Kat Mülkiyeti Kanunu’nda daha önce oy birliği öngörüldüğü hâlde yeni mevzuatlarda oy çokluğu sistemine geçilmiş olması, burada vatandaşımızın can ve mal güvenliğinin teminat altına alınması noktasında önemli bir düzenleme olduğu için biz bunu da öne çıkarılması gereken bir husus olduğunu düşündük ve bunu Meclisimizin Karma Komisyonunun nazarıdikkatine sunmayı uygun gördük.

Benim kısaca, Sayın Başkanım, arzım bundan ibarettir. Daha önce malumunuz olduğu üzere uzun yıllar bu Komisyonunda Başkanlık yapmış bir arkadaşımız olarak masanın bu tarafında bugün oturduğum ve sistemin işlemiş olduğunu görmüş olmaktan dolayı da duyduğum memnuniyeti ifade etmek istiyorum. Söz verdiğiniz için size teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz de size teşekkür ederiz.

Yani bir anekdot, avukatlık mesleğinde bilirsiniz genellikle savunma yapılı, tanık olarak gösterilmişim, mahkemeye gittim, elimi koyacak yer bulamadım, önümde tutuyorum olmuyor, yanına tutuyorum olmuyor, arkama tutuyorum olmuyor filan, en sonunda hâkim bey çağırdı odaya gittik, kahve içtik. “Nasıl?” dedi. Vallahi tanık olmak da kötü, sanık olmak da kötü, en iyisi bizim meslekmiş. Şimdi siz bu tarafta da bulundunuz, o tarafta da.

Evvet, ben şeyi merak ettim: Bu aldığımız kararlara direnç oldu mu?

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Tabii ki de, size arz etmiş olduğum her iki kararla ilgili idare bu konuda direniş gösterdi ve uygulamadı bizim tavsiye kararımıza rağmen, onun için size arz ediyoruz bunu.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederiz.

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Başka soru var mı Yahya Bey’e?

Yoksa kamu denetçisi Arif Dülger Bey’e söz vereceğim.

Buyurun Arif Bey.

KAMU DENETÇİSİ ARİF DÜLGER – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekillerim, Kamu Denetçiliği Kurumunun saygıdeğer çalışanları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, malumları olduğu üzere biz bir önceki dönem başdenetçi ve denetçilerinin görev süresi bitmesi dolayısıyla 2 Kasım 2016 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi Karma Komisyonunca seçilmiş ve 22 Kasım 2016 tarihinde de yemin etmiş durumdayız ve fiilen de 12 Aralıkta göreve başlamış olduk böylece.

Kamu Denetçiliği Kurumunda her denetçinin görev alanlarıyla ilgili kısa bir bilgi vermek gerekiyorsa benim denetçiliğimle ilgili görev alanları: Eğitim öğretim, gençlik, spor, enerji, gümrük, sanayi, ticaret, kültür, sanat ve bilim konularında görevli olmuştum. Birimimizde hâlihazırda koordinatörümüz dâhil olmak üzere 5 uzman, 5 uzman yardımcısı ve 2 geçici görevli hâkim ile görev yapmaktayız. 2016 yılında kurumumuza yapılan başvurularda ön incelemeden geçip esastan incelenen dosyalar denetçiliklere havale edilmiş olup buna göre önceki dönem olduğu için kamu denetçilerimiz Serpil Çakın ve Zekeriya Aslan'ın görev alanında verdikleri kararlar ve sayılar hakkında kısaca rakam vermek gerekirse gönderme kararı 48, incelenemezlik kararı 103, birleştirme kararı 67, karar verilmesine yer olmadığına dair 85, tavsiye kararı önerisi 17, ret karar önerisi 45 ve kısmen tavsiye, kısmen ret kararı 8 olmak üzere 373 esastan dosya karara bağlanmış bulunmaktadır.

Denetçiliğimizin görev alanlarına giren dosyaların dağılımı çoğunlukla eğitim, gençlik ve spor alanlarındadır ve 669 adettir 2016 yılında. Bunlar daha çok sınavlar ve bağlantılı uygulamalar, öğrencilerle ilgili işlemler, öğretmenlerin eğitim ve öğretime ilişkin sorunları, yükseköğretime ilişkin konular, harçlar, gençlik çalışma ve projeleri, dezavantajlı gençlere yönelik çalışmalar, gençliğin korunması konularında olmaktadır.

Enerji, gümrük ve sanayi ve ticarete ise iç ticaret, dış ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı kurumların faaliyet alanlarıyla ilgili olmak üzere, ayrıca gümrük işlemleri dâhil olmak üzere 111 adet dosya karara bağlanmış bulunmaktadır.

Bilim, sanat, kültür ve turizm konularında denetçiliğimize ve kurumumuza nispeten az sayıda başvuru yapılmış ve bunların 15 tanesi karara bağlanmış, toplam karara bağlanan dosya sayımız 795'tir. Böylelikle kurumumuza gelen 2016 yılında 5.519 adet şikâyet konusu içindeki yüzde oranı denetçiliğimle ilgili dosya incelemelerinde yüzde 14,40 seviyesine gelmiş bulunmaktadır.

Görev alanımıza giren kararlarla ilgili izniniz olursa ben de birkaç örnek vermek istiyorum. 2015/4709 no.lu bir başvuruda 2015 yılında Kamu Personeli Seçme Sınavına giren bir şikâyetçinin sınav salonuna tektaşlı yükükle girmesinden dolayı sınavın geçersiz sayılması üzerine işlemin iptali ve sınav sonucunun yeniden değerlendirilmesi talep edilmiştir. Kurumumuzca gerçekleştirilen değerlendirmede 6114 sayılı ÖSYM Kanunu'nun 3'üncü maddesi gereğince ÖSYM'nin sınav kurallarına uymayan adayların girdiği sınavların geçersiz sayılacağı, objektif ve güvenli biçimde yapılması konusunda sınavın önceden belirlenmiş ve ilan edilmiş kurallara uyulmasının sağlanmasının sınavların yapılış amacının gereği olduğu izahından varededir. Yine de tüm incelemeler, ilgililerin ifadeleri ve kurumdan alınan bilgiler sonucunda söz konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

2016/719 sayılı bir başka bir başvuruda ise yabancı öğrenci kontenjanından Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesine yerleşen bir öğrencinin daha sonradan Türk vatandaşlığına geçmesi ve bunun da yüzde 97 oranında ağır engellilik durumunun bulunması sebebiyle Türk vatandaşlığına geçtikten sonra ödemeye devam ettiği harçların iadesi ve bundan böyle ödeyeceği harçlardan gerekli muafiyetin sağlanması talep edilmiştir. İlgili kamu idareleri tarafında verilen cevaplarda ilgilinin yüksek lisans programına yabancı öğrenci kontenjanından giriş yaptığı, sonradan Türk vatandaşlığına geçmesinin bu durumu değiştirmeyeceği ve 2014/6787 sayılı 2014-2015 eğitim öğretim yılında yükseköğretim kurumlarında cari hizmet maliyetlerine öğrenci katkısı olarak alınacak katkı paylarını belirleyen Bakanlar Kurulu kararının yurt dışından kabul edilecek öğrencilerden alınacak öğrenim ücreti tutarlarını düzenleyen 4'üncü maddesi gereği talebinin yerine getirilemeyeceği, zira söz konusu Bakanlar Kurulu kararında katkı payı ve öğrenim ücretlerine ilişkin esasların belirlenmesinde uyruk esasına göre değil, yükseköğretim kurumuna yerleşme esaslarına göre düzenleme yapıldığı belirtilmiştir. Sonuç olarak şikâyet başvurusunun devam etmekte olduğu programa yurt dışından öğrenci kabul kontenjanları dâhilinde yerleştiği anlaşıldığından Türk vatandaşlığına geçmesi sebebiyle ödemekle yükümlü

olduğu öğrenim ücretinden muaf tutulma talebinin reddine, başvuruçunun engellilik durumu dikkate alınmak suretiyle ödenen öğretim ücretlerinde gerekli indirim yapıp fazladan ödenen miktarların başvuruçuya iade edilmesi yönünde kısmen tavsiye kısmen ret kararı verilmiştir. Bakanlar Kurulu kararlarında gerekli değişikliklerin yapılması amacıyla Maliye Bakanlığı ve YÖK'ün görüşü alınarak öneri hazırlanması hususunda da Millî Eğitim Bakanlığına tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir. Bu karar kapsamında Bakanlar Kurulu kararının ön hazırlığı olarak Maliye Bakanlığı ve YÖK tarafından yapılan çalışmaya kurumumuz tarafından da katılım sağlanmış, merkezî yerleştirme esaslarına göre harç ödeyen engellilere yapılan harç uygulamalarının yabancı kontenjanından giren engelli öğrencilere de uygulanması için gerekli düzenlemelerin yapılması sağlanmıştır. Bakanlar Kurulu henüz Resmî Gazete'de yayımlanmamış ve yayımlanmasının çok kısa bir süre içinde çıkması beklenmektedir.

Sayın Başkanım, birkaç konuyu atlayarak geçiyorum diğer arkadaşların zamanlarını almamak için.

2015/3986 no.lu bir başvuruda Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümüne 2/9/2010 tarihinde kayıt olduğu, bölüm kurulunun 17/9/2010 tarih ve 2 no.lu Kararı'yla bazı derslerden muaf tutulduğu, 3'üncü sınıfın ikinci döneminde kendi isteğiyle kaydını sildirdiği bir şikâyetçinin böyle bir pozisyonu var ve okulu bıraktıktan sonra ön lisans diploması istiyor fakat Sağlık Bilimleri Fakültesi Yönetim Kurulunun 18/9/2014 tarih ve 2014/1-34 sayılı Kararı'yla ön lisans diplomasının verilmesi talebinin şikâyetçinin alması gereken 3 ders olması, bölüm kurulunun 17/9/2010 tarih ve 2 no.lu Kararı'yla muaf tutulan 3 ders nedeniyle reddettiği belirtilerek mezkûr kararın kaldırılarak şikâyetçiye ön lisans diplomasının verilmesi talep edilmiştir. Şikâyet konu olayda başvuruçunun bölümden kaydını sildirmesinin akabinde ve aradan dört yıl geçtikten sonra intibak derslerinin eksik tespit edildiği gerekçesiyle ön lisans diploması verilmesi talebinin reddedilmesi işleminde hukuka aykırılık, uyarlık bulunmadığı, hakkaniyet yönünden bakılacak olursa başvuruçunun kendisiyle aynı dersleri eksik almasına rağmen lisans diploması verildiğini iddia ettiği Ahmet M. Ö'nün Sağlık Bilimleri Fakültesinden 26/11/2014 tarihli yönetim kurulu kararından önce 26/6/2014 tarihinde lisans eğitimini tamamlaması neticesinde mezun edildiği, mezun edilmemiş olsaydı bahsi geçen yönetim kurulu kararının adı geçen öğrenciye de uygulanacağı gibi gerekçelerle diplomalarını aldıkları, olayımıza bu açıdan baktığımızda da idarenin uygulamasında "eşitlik ve somut olay adaleti" diye nitelenen hakkaniyete de uyarlılık olmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır. İdarelerin uygulamaları eksik ve yanlış bulunmuştur dolayısıyla. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığının başvuran hakkındaki ret işlemini geri alması ve Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik ön lisans diploması verilmesi yönünde mağduriyetin makul süre içerisinde giderilmesi ve yeni bir işlem tesisi hususunda Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğüne tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir. İdareden gelen cevapta tavsiye kararına uyularak şikâyetçiye ön lisans diploması verilmesinin uygun olduğuna ilişkin fakülte yönetim kararı gönderilmiştir ve dosyalarımızda mevcuttur.

Eğitim öğretimle ilgili son bir örneğimiz 2016/825 no.lu başvuruda Dokuz Eylül Üniversitesi Gemi Makineleri İşletme Mühendisliği Bölümünde okurken 2014/2015 eğitim öğretim yılında da Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümünü kazandığı, kaydının yapıldığı, Dokuz Eylül Üniversitesinde okurken almakta olduğu bursun kesilmesi ve krediye dönüştürülmesi üzerine öğrencinin yaptığı bir başvuru incelenmiş. Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumundan hangi şartlarla burs, kredi verileceği ve bunların kesilmesi ve lüzumu hâlinde tahsiline ilişkin hak ve yükümlülükler Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Burs Kredi Yönetmeliği'nde düzenlenmiş olup bu çerçevede öğrenciye ancak kaydolduğu öğrenim kurumuna devam etmesi ve başarılı olmasında burs ödemesine devam edileceği, bu kapsamda burs alan öğrencilerin başarısız oldukları öğretim kurumları tarafından KYK'ya bildirilmesi hâlinde bursunun kesileceği, bir öğretim kurumundan başka bir öğretim kurumuna geçen öğrencinin başarılı olması durumunda bursunun ödenmesine devam edileceği, öğrenciye burs

verilmekteyken bursun kesilmesini gerektirecek bir durumun ortaya çıkması hâlinde ise durumun ortaya çıktığı tarih itibarıyla bursun kesileceği ve bu tarihten sonra ödenen burs miktarları öğrenim kredisi borcuna dönüştürülerek KYK Burs Kredi Yönetmeliği hükümlerine göre tahsil edileceği açıkça düzenlendiğinden ve bu hususlara öğrenci tarafından imzalanan burs kredi taahhüdü senedinde de yer verilmiş olduğundan öğrencinin öğrenim durumuyla ilgili değişiklikleri zamanında idareye bildirmeyerek üzerine düşen yükümlüğü de yerine getirmediği anlaşıldığından şikâyetin reddi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Kurumumuzda eğitim öğretimle ilgili, YÖK alanında daha çok öğrencilerin diploma denklikleri ve Kredi Yurtlarla ilgili de burslarının kesilmesi şeklindeki başvurular ağırlık kazanmaktadır.

Gümrük, sanayi ve ticaret alanında, dediğim gibi, çok az başvuru gelmektedir. Bunlardan, mesela, 2015/3393 sayılı başvuruda Bursa Orhaneli’de bir vatandaşımız Bursa Linyitleri İşletmesi Müdürlüğünün kömür çıkarmak için Gümüşpınar Mahallesi yakınına gelmesi ve şiddetli dinamit kullanmasından dolayı evlerinde meydana gelen hasarın tazminini talep etmiştir. Bu olay incelenmiş ve vatandaşın haklı olduğu görülerek tazminatın kendisine ödenmesi yönünde tavsiye kararı verilmiştir. Ancak, ilgili idareye, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına ve Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğüne yapılan bu tavsiye kararını ilgili idare “Mahkeme kararı olmadan ben ödeme yapamıyorum.” diye reddetmiştir. Dolayısıyla, karar yerine getirilmemiştir.

Kurumumuza gelen şikâyetlerin bir kısmı böyle inceleme yoluyla, bir kısmı da uzlaşma yöntemiyle çözülmektedir. Geçtiğimiz 2 Martta Resmî Gazete’de yayımlanan bir yönetmeliğimizle “dostane çözüm” diye bir öneri getirilmiştir karar türlerimiz arasına. Biz de kurumlar arası ilişkilerde diyaloglarımızla bazı meseleleri daha inceleme tamamlanmadan, mahkemeye gitmeden bize başvurması üzerine ilgili idare yetkilileriyle yaptığımız görüşmelerde konuların düzeltildiğini gördük arkadaşlarımızın çalışmaları neticesinde. Bu meyanda, 2016 yılında 17 dosya uzlaşma yoluyla çözümlenmiş yani dostane çözüm yoluyla çözümlenmiştir. Mesela, bir tanesi, çocuğunun özel destek eğitimi hizmetinden faydalanma hakkının geri verilmesi talebiyle ilgili zekâ geriliği olan bir şahsın babası, velisi. Özel eğitim mesleki eğitim merkezinde eğitim alırken bir rapor alınması gerekiyor. Bu rapor alınmış fakat bu zekâ geriliğiyle ilgili raporun yeterli olmadığı yönünde rapor çıktığı için özel destek eğitimi kesilmiş. Bunun üzerine, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünden temin edilen bilgi ve belgelerin incelenmesi ve Genel Müdürlük yetkilileriyle yapılan görüşmeler sonucunda şikâyetin çözümüne ilişkin adımlar atılmış ve şikâyetçinin talebi doğrultusunda kızının özel destek eğitimi hizmetinden faydalanmasını sağlayacak raporun 26/4/2016 tarihinde düzenlenerek mağduriyetinin giderildiği öğrenilmiş. Bu durum Millî Eğitim Bakanlığının resmî kayıt sisteminden de teyit edilmiştir. Bunun üzerine, olayın çözümlenmesi üzerine kurumumuzun karar türlerinden karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmiştir ancak bu bir uzlaşma yöntemiyle çözülmüştür.

Yine, İstanbul Sultanbeyli’de Sabiha Gökçen Endüstri Meslek Lisesinde okuyan ve başka bir okula geçiş yapan, Van’da bir liseye geçiş yapan bir öğrenci Van’da kendisine tablet verilmediği yönünde bir şikâyette bulunmuş. Okul idaresi ve yetkililerle yapılan görüşmelerde kendisine tablet temini cihetine gidilerek sorunu çözülmüştür.

Bunun yanında, okul temizliğinin yapılmaması, güvenli olmadığı gibi bazı şikâyetler var, onlar da görüşmelerle kısmen çözüm yoluna gidilmiştir ve çözümlenmiştir.

Bir başka şikâyetçinin aldığı tüm dersleri ve notları içeren bir transkript düzenlenmesi talebi var İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünden. Görüşmeler neticesinde, üniversiteyle yapılan görüşmeler neticesinde ilgili idare tarafından transkript notları verilerek şikâyet ve ilgilinin mağduriyeti giderilmiş ve akabinde karar verilmesine yer olmadığı şeklinde karar verilmiştir.

Son olarak, Sayın Başkanım, idarelerin kurumumuza yaklaşımı konusunda birkaç söz söylemem gerekirse, burada biz daha çok eğitim öğretim ve gençlik, spor alanında -dediğimiz gibi- YÖK ve Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüyle daha çok temaslarımız ve şikâyet konularımız var. YÖK’le ilgili şikâyetlerin 2016 yılında da devam ettiği, muhatap bulunamadığı ilgili birimler tarafından çok dile getirilmiştir. Kredi ve Yurtlar Kurumuyla ilgili şikâyetlerimizde azalma olmuştur. Üst düzey yetkilileriyle yaptığımız görüşmelerde ve üst makamların ilgili daire başkanlıklarına ve genel müdürlüklerine verdiği talimatlarla daha fazla muhatap bulma yoluna gidilmiş ve sorunlarımız kısmen çözülmüştür. Kredi ve Yurtlarla ilgili daha çok, işte, bursların kesilmesi, krediye dönüştürülmesi ve ötelenmesi gibi şikâyetler gelmektedir. Hatta 2017 yılında bir öğrencinin okulunu zamanında bitirememesi dolayısıyla kesilen bursunun ötelenmesiyle ilgili görüşmelerimiz olumlu netice vermiş ve öğrencinin talebi yerine getirilmiştir, bu şekilde.

YÖK Başkanlığımızdan bilgi ve belge edinme taleplerimize, tenkit yazılarımıza rağmen ya cevap vermemekte veya eksik cevap vermekte ya da kendi değerlendirme ve görüşlerinin yerine çeşitli kurumlardan aldığı cevapları kurumumuza iletmekle yetinmektedir.

Son bir örneğimizde de, 31/1/2017 tarihinde bir bilgi, belge talebimiz olmuştur kurum olarak Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından. 6 madde hâlinde, şikâyet konularıyla ilgili, diploma denkliğiyle ilgili yurt dışında bir üniversitede okuyan bir şikâyetçinin dilekçesi. Bu bilgi, belge talebimize tek satırlık “İlgi kayıtlı yazınızda kişi ismi belirtilmediğinden bilgi verilememektedir.” diye tatmin edici olmayan bir cevap verilmiştir. Yani YÖK’le ilgili sıkıntılarımız devam etmektedir. Kredi ve Yurtlarla ilgili sıkıntılarımız asgari düzeye inmiştir.

Ben bunları söyleyebilirim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederiz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sayın Başkan, izin verirseniz bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN – Hayhay.

Buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sağ olun.

Çok teşekkür ederim verdiğiniz bilgiler için.

KAMU DENETÇİSİ ARİF DÜLGER – Rica ederiz, estağfurullah.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben şunu merak ettim: Doğal olarak daha çok 2016 dönemine ilişkin açıklama yapıyorsunuz, acaba bu kanun hükmündeki kararnamelerle yani 20 Temmuzdan sonra özellikle eğitim alanında, bilim alanında görevlerine son verilenlerin başvuruları olmuş mu? Bu başvurularla ilgili herhangi bir karar verilmiş mi? Bu konuda bilginiz varsa bunu rica edeceğim.

KAMU DENETÇİSİ ARİF DÜLGER – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – İyi ifade edebildim sanıyorum, değil mi?

KAMU DENETÇİSİ ARİF DÜLGER – Tabii, tabii.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Görevlerine son verilen, açığa alınan kişilerle ilgili...

KAMU DENETÇİSİ ARİF DÜLGER – Kurumumuzla ilgili malum kanunlarda, 6328 sayılı Kanun’da yasama faaliyetleriyle ilgili başvurular görev alanımız dâhilinde değil. Dolayısıyla, bu tip şikâyetler gelse bile...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – İdari bir işlem ama, idari işlem.

KAMU DENETÇİSİ ARİF DÜLGER – Eğitim öğretimle ilgili bizim birimize çok müracaat gelmedi, daha çok personel rejimiyle ilgili müracaatlar geldiğini biliyorum, onu da yetkili arkadaşlar, ilgili arkadaşlar sırası geldiğinde sanırım açıklayacaktır. Dolayısıyla, KHK'larla ilgili benim birimime bir müracaat söz konusu olmadı.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Pardon...

Bilgi eksikliği mi var? İdari işlem diye düşünüyorum. Onların bu konudaki yakınmaları alabilirsiniz, bu şey değil.

KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN – Mustafa Bey'in alanı.

KAMU DENETÇİSİ MUSTAFA ÖZYAR – Sayın Milletvekilim, iş bölümü itibarıyla bana geldiği için...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Öyle mi?

Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, başka soru yoksa şimdi Mustafa Özyar Bey'e söz vereceğim.

Buyurun Mustafa Bey.

KAMU DENETÇİSİ MUSTAFA ÖZYAR – Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumunda yapılan iş bölümü neticesinde kamu personel rejimiyle ilgili uyumsuzluklara iş bölümü itibarıyla biz bakmaktayız. Kamu personel rejimi birimi olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olarak çalışan memurların, diğer sözleşmeli personelin, yine, kendi personel kanunlarına göre istihdam edilen kamu görevlilerinin ilgili çalıştıkları idarelerle yaşadıkları uyumsuzluklarla ilgili başvurular bizim birime gelmektedir.

Kamu personel rejimi, kısaca, özetle, kamu idaresindeki personelin tabi olduğu hukuki statüyü ifade etmektedir malumunuz olduğu üzere. Bizim birime gelen başvuruların, kamu personel rejimine ilişkin başvuruların alt başlıklarını personel alımı, atama, nakil, görevlendirme ve yer değiştirme, sosyal, mali haklar, disiplin cezaları ve memuriyetin sona ermesi, kadro ve pozisyonlardan kaynaklanan sorunlar, kamuya personel alımına ilişkin sınavlar, bunlara ilişkin şikâyetler, kamu personelinin tutum ve davranışları hakkındaki mobbing benzeri türü başvurular olarak toplayabiliriz. Kamu Denetçiliği Kurumuna gelen başvuruların 2016 yılı itibarıyla kamu personel rejimine ilişkin olan kısmı yüzde olarak yaklaşık olarak yüzde 30-32 oranına tekabül etmektedir.

İşleyiş açısından kısaca bilgi vermek istiyorum. Ön inceleme bürosundan birimize başvurular geldiği zaman öncelikle birimde idari başvuru yolları tüketilip tüketilmediği, yargı organında bu konuda bir uyumsuzluğun olup olmadığı -görülmekte olan- veya bu konuda yargı organlarında bir karar verilip verilmediği hususları ayrıntılı olarak inceleniyor. Eğer bu hususlarda bir tespit yapılırsa durumuna göre incelenememezlik veya gönderme kararı veriliyor ilgili idareye. Bu yönüyle herhangi bir eksiklik yoksa esastan incelemeye geçiliyor. Esastan incelemelerde de tavsiye kararı, ret kararı, kısmen tavsiye kısmen ret kararı ve en son, bahsedildiği gibi, işte, Resmî Gazete'de 2 Martta yayımlanan yönetmelik değişikliğiyle getirilen uzlaşma yoluyla verilen kararlarda dostane çözüm kararının hukuki altyapısı oluşturulmuş durumdadır. Biz daha önce Komisyonunuza verdiğimiz bilgide, Sayın Başkanımızın verdiği bilgide bahsetmiştik, bu konuda daha önce uzlaşmayla, ara buluculuk yoluyla halledilen durumlarda karar verilmesine yer olmadığına dair kararlar başlığı altında veriyorduk. Bunun dostane çözüm kararı başlığı altında yeni bir kararlar verilmesi daha uygun olacağı değerlendirildiğinden böyle bir yola gidildi. Bu istatistiki açıdan da birtakım kolaylıklar sağlayacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşları arasında aynı konularda pek çok farklı idari işlem, eylem tesis edilmekte, farklı konularda farklı uygulamalar olmaktadır. Bunun temel sebebi de kamu personel rejimi alanında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu dışında birçok personel mevzuatı olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, alt mevzuat açısından da çok farklı mevzuat çeşidi olduğundan farklı kurumlarda farklı mesleklerde farklı uygulamalar olmaktadır. Örneğin, 657 dışında kamuda istihdam edilen işçilerle ilgili, İş Kanunu'na tabi çalışan işçilerle ilgili başka hükümler, yine, kuruma gelen başvurularda 2802'e tabi hâkim ve savcılarla ilgili, YÖK Kanunu'na tabi personelle ilgili, bunların her biri farklı farklı kanunlara tabi olduğundan biraz o konuda, kamu personel mevzuatı açısından bir eş değerlilik, yeknesaklık bulunmamakta çalışanlar açısından.

Özellikle, bizim kuruma gelen başvurular arasından daha önce size arz ettiğim mobbing en çok zorlandığımız konulardan biri. Çünkü bu daha çok yerinde tespit edilmesi gereken, tanık dinlenmesi gereken, ağırlıklı olarak yüz yüze görüşmelerle çözülebilecek konular. Dolayısıyla, burada, daha önceki denetçi arkadaşlarımızın verdiği kararlardan gördüğümüz kadarıyla idarelerle bu konuda, mobbing konusunun tespitinde biraz zorluklar yaşanmakta ancak bu konuda tavsiye ve ret kararları da verilmiş daha önceki dönemlerde. 2016 yılına ilişkin başvuruların yüzde 5,1'ini; 2017'de de şu ana kadar gelen başvuruların yüzde 4'ünü mobbinge ilgili başvurular oluşturmaktadır.

Kamu personel rejimiyle ilgili alt başlıkları arz ettiğim gibi özellikle bize gelen başvurularda personel alımı, atama, nakil, görevlendirme, yer değiştirmelerle ilgili başvurular olmaktadır. Gelen başvurularda daha çok görevlendirmelerde geçici görevlendirmelerin kaldırılmasıyla ilgili başvurular yer almaktadır.

Sayın Başkanım, burada, geçici görevlendirmelerde bizim yaptığımız incelemelerde şunu gördük: Anayasa, ilgili mevzuat, kanunda ve alt mevzuatlarda kurum içerisinde geçici görevlendirmelerde herhangi bir kısıtlayıcı bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, yapılan başvurulardan da tespit edildiği gibi, kurum içi geçici görevlendirmelerde daha çok süre belirtilmeden görevlendirme yapıldığı için bu konuda yüksek yargı içtihatları da göz önüne alınarak biz verdiğimiz tavsiye kararlarında yapılan geçici görevlendirmelerin hukuka uygun olması yanında bunların süresinin belirtilmesini isteyerek kısmen tavsiyede bulunuyoruz idarelere. Bu size arz ettiğimiz, raporda da bahsettiğimiz Millî Eğitim personeliyle, çalışanıyla ilgili bir başvuru vardı. O konuda daha önce, 2016 yılında verilen kararda geçici görevlendirmenin süre açısından bir belirliliğe tabi tutulması gerektiği, Danıştay içtihatlarının da bu yönde olduğu kararı verilmiş, geçici görevlendirmenin geri alınması, iptali yönünde tavsiye kararı verilmişti. İlgili il millî eğitim müdürlüğü tavsiye kararına uymuştu aslında. Şöyle uymuştu: Görevlendirmeyi iptal etmişti fakat bu sefer süreli olarak uzatmaya başlamıştı. Bu yönden size arz ettiğimiz o idarelerden biri bu konuyla ilgiliydi. Yani, verilen kararlar bir şekilde görevlendirmelere süre konularak dolaylı olarak aşılmaya çalışılmaktadır tespitimize göre.

Gelen başvurularda yine mali ve sosyal haklarla ilgili başvurular yer almaktadır. Raporda, 2016 yılının raporunda bahsedilen bir husustan bahsetmek istiyorum. TODAİE'yle ilgili yapılan bir başvuru vardı. TODAİE'ye bir ilden yüksek lisans yapmak için bir müracaat var, müracaatı TODAİE'nin kanunu gereği kabul ediyor, TODAİE'ye gidiyor ancak daha sonra bu kişi yolluk talebiyle ilgili bir başvuruda bulunuyor. Bu defaatle daha önce idare hukukunda, işte, geçmişte de birtakım tartışmalara neden olmuş. Maliye Bakanlığının bu konudaki bir genelgesi zannederseniz 1985 yılında iptal kararı sonucunda iptal edilince Maliye Bakanlığı ancak alt mevzuatta yer alması hâlinde bunun verilebileceğini öngörmüş. Yine, Sayıştayın bu konuda aykırı görüşleri var. Burada, harcırahın özlük hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceği, zaten aylığının ve diğer özlük haklarının TODAİE'de çalıştığı dönemlerde verildiğini, dolayısıyla idare tarafından yapılan görevlendirmeler sonucunda bu yolluk ve harcırah hükümlerinin uygulanması gerektiğini belirten bir görüşü vardı. Daha sonra, Danıştaya yansıyan davalar neticesinde burada alt mevzuatta olması hâlinde verilmesi yönünde kararlar da var. Ancak,

burada, 2016 yılında verilmiş bir tavsiye kararı olmasına rağmen benim şahsi düşüncem -onu da sizin görüşlerinize arz etmek istiyorum- TODAİE'nin kuruluş amacı yüksek lisans ve hizmet içi eğitimle ilgili personeli teşvik etmek için o yılın kanunda böyle bir hüküm var, evet ancak bu, Sayıştayın görüşü doğrultusunda, alt mevzuatta olmadığı takdirde ödenek, harcırah ödenmesi hâlinde ilgili kişilere zimmet çıkarılabileceği, bu sebeple de alt mevzuatta yoksa bunun doğrudan TODAİE'nin kanundaki hükmü geniş yorumlayarak verilmesinin çok fazla hukuka ve hakkaniyete uymadığı görüşümdedir. Çünkü üniversitelerin ve yüksek lisans yapabilme imkânının artık bütün illerde getirilmiş olma imkânı sonucunda, burada hizmetin de aksamaması sebebiyle ilgili yerde yapılmasının daha uygun olacağı, TODAİE'de ancak kişinin kendi isteğiyle gitmesi hâlinde idarenin buna izin vermek zorunda olduğu ancak kendi isteğiyle gitmesi hâlinde yolluk ve harcırah hükümlerinin uygulanmaması gerektiği yönünde bir görüşümüz oldu.

Yine, gelen başvurularda görevde yükselmeyle ilgili talepler var. Yine, size raporda arz edilen bir karara kısaca değinmek, bahsetmek istiyorum. Görevde yükselme sınavlarının açılmadığından bahisle ilgili kurumda çalışan personelin çok sayıda başvuruları oluyor. Bir belediyeyle ilgili böyle gelen bir başvuruda kurumumuz görevde yükselme sınavının 2000 yılından beri açılmadığının, dolayısıyla bu görevde yükselmeyle getirilecek yerlere, görevlere geçici görevlilerle, idari kararlar oraya görevlendirme yapıldığının, bunun da Danıştay içtihatlarına aykırı olduğundan bahisle görevde yükselme sınavının açılması yönünde bir tavsiye kararı verilmişti ancak idare buna uymamıştı. Bu, gerçekten, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu memurluğu bir meslek olarak kabul ediliyor ve memurlara yükselme açısından da en yüksek derece, kademe ilerlemeleri sağlanması imkânının getirilmesini isteyen bir bakış açısı var, Danıştay içtihatları da bu yönde. Ancak, idareler kurum içinden atama, görevde yükselme yaparak atama yoluna gitmeyip, sınavla göreve getirme yoluna gitmeyip geçici görevlendirmelerle bu yerleri doldurmakta. Buna ilişkin kurumumuza yapılan oldukça başvuru vardır.

En son, sayın milletvekilimizin sorduğu hususa değinmek istiyorum. Malum, 15 Temmuzda FETÖ terör örgütü tarafından yapılan darbe teşebbüsü sonrasında çıkarılan KHK'lar neticesinde kamudan yapılan ihraçlar, görevden uzaklaştırmalar sebebiyle diğer ilgili kurumlar gibi bizim kurumumuza da yapılan başvurular bulunmaktadır. Buna ilişkin, rakam olarak, KHK'larla ilgili 2016 yılı içerisinde toplam 438 tane karar verilmiş durumda. Bunlardan 134'ünde kurumlara gönderme kararı verilmiş, 6'sında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiş, 292 tanesinde de incelenememezlik kararı verilmiştir. İncelenememezlik kararları verilmesinin sebebi de şu: KHK'yla yapıldığı için, yasama faaliyeti ve bizim görev alanımız dışında. Ancak, idari işlemlerle ihraç edilen başvurular gelmeye başlamış. Şu anda bizde hâlen hazırda işlemden geçen toplam 328 tane başvuru vardır. Bunlardan 227 tanesi KHK'yla ihraç edilen kişilerin başvurusu, 67 tane görevden uzaklaştırma, 23 tane idari işlemlerle ihraç vardır. En son çıkarılan mevzuat hükümlerine göre bu konuda komisyon kurulacak, KHK'yla yapılan ihraçlara bakmak üzere bir komisyon kurulacak ama henüz o komisyonun kurulmaması sebebiyle bu konuda yapılan başvuruları biz oraya göndermek üzere bekletiyoruz. Çünkü onun neticesinde yargı yolu açılacağı için daha sonra, komisyondan sonra muhtemelen tekrar gelecektir. İdari işlemlerle yapılan ihraçlarla ilgili de biz dosyaları ayrıntılı, titizlikle inceliyoruz, kurumlarla görüşüyoruz. Şu anda, dediğim gibi, 23 tane idari işlemlerle ihraç bulunmaktadır. Kurumlarla görüşme neticesinde bunun yargıya intikal edip etmediğini, ayrıca, daha sonra, bu görevden idari işlemlerle ihraçların KHK'yla bir işlem tesis edilip edilmediğini kontrol ediyoruz, ona göre, KHK'yla ihraç edilmişse bu komisyona göndermek üzere ayırıyoruz.

Yargıya intikal edip etmediği hususunda da, bunu savcılıklarla, ilgili mahkemelerle görüşüyoruz. Bu konuda, daha önce size arz ettiğimiz hususta Adalet Bakanlığıyla ilgili bir görüşmemiz oldu, bu görüşme neticesinde bugün, öğleden sonra bir toplantımız olacak ve UYAP'la ilgili, bize bir altyapı sağlamalarıyla ilgili bir talebimiz oldu, bunu da olumlu karşıladılar. Bu bizim için de faydalı bir şey olacak.

Kısaca arz etmek istediğim bu kadar.

Sayılar sunarım.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Efendim, bir yirmi dakika izin rica ediyorum.

BAŞKAN – Peki.

Mustafa Bey'e sual yoksa şimdi de Celile Özlem Tunçak Kamu Denetçimize söz vereceğim.

Buyurun Sayın Tunçak.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz üzere kurumumuzun amacı, kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak. Bu özelliklerimizle diğer denetim faaliyeti içeren idari birimlerden farklılığımız olduğunu düşünerek konuşmama başlıyorum.

Kurumumuz inceleme ve araştırma yaparken insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerini, idarenin uygun işlem yapıp yapmadığını, tutum ve davranışlarında buna uygun davranışta bulunup bulunmadığını gözetmektedir.

6328 sayılı kurumumuzun kanununun 7'nci maddesinde, bir kamu denetçisinin kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirilmesi hususu özellikle siz kanun koyucular tarafından hüküm altına alınmıştır. Burada kadın hakları ve çocuk haklarındaki hassasiyetini Meclisimiz göstermiş bulunmaktadır. Ombudsmanlıkta bu konu özellikle bizim tarafımızdan da iş bölümüne ilişkin yönerge kapsamında Kadın ve Çocuk Haklarından Sorumlu Kamu Denetçisi olarak burada bulunmaktayım. Kadın ve çocuk haklarının yanı sıra ayrıca görev alanımda insan hakları, engelli hakları, nüfus ve vatandaşlık, mülteci ve sığınmacı hakları, sosyal hizmetler, ailenin korunması ile çalışma ve sosyal güvenlik alanı benim görev alanımda bulunmaktadır.

Şikâyet konusu görev alanımdaki konulardan insan hakları, kadın ve çocuk haklarına ilişkin olduğunda başvuru koşulları arasında yer alan menfaat ihlalini aramamaktayız. Ayrıca, yerinde inceleme ve araştırma yapabilmekteyiz. Benim bu iş bölümündeki görev alanımda diğer kamu denetçisi arkadaşlardan farklı olarak menfaat ihlali aramamak, yerinde incelemeye biraz daha hassasiyetle gidebilme durumum olmaktadır.

Ayrıca, dün 8 Mart Dünya Kadınlar Günü olması hasebiyle bütün kadınlarımızın tekrar gününü kutluyorum. Dolayısıyla, kadın hakları alanına ilişkin sunuşumla devam etmek istiyorum. Üst komisyonda da, hani, kadın başvurularının azlığı veya kadına şiddetin ülkemizde baş konuda yer alırken azlığı ifade edilmişti. Buna yazılı cevap verdik ama bizde de şöyle: Yani, kadın başvurucudan alınan

başvuruların genellikle konularına göre ilgili birimlere dağıtılması, kadın konusundaki başvuruların istatistiki verilere düşük yansımaya yol açmaktadır. Başvurularda cinsiyete bakılmaksızın konuya göre başvurular ilgili birimlerce incelenmektedir.

Kadın hakları alanına ait alt başlıklar bakımından konuların gerek aile içi şiddet temelinde özel hukuk kapsamında olması gerekse başvuruların adli boyutunun bulunması nedeniyle bu tür başvurular yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler kapsamında yer almaktadır. Dolayısıyla, bizim incelenememezlik alanımıza girmektedir. Genellikle adli ve idari koruma sistemine ilişkin süreçlerde herhangi bir aksaklık ortaya çıkması durumunda başvuranların kurumumuza yönlendiği gözlemlenmektedir. Bu kapsamdaki başvurularda incelenememezlik kararı verilmekteyse de her başvuru dosyası özelinde kadınların durumu değerlendirilerek ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda kendilerine sunulabilecek hizmetler konusunda bilgilendirme yapılarak danışmanlık sunulmakta. Psikolojik, hukuki ve destek talepleri yönünden ilgili kurumlarla koordinasyon sağlanarak gerekli işlemlerin başlatılması için yönlendirilme yapılmakta ve dostane çözüm de sağlanabilmektedir. Biz burada, kadın ve çocuk başvurularında özellikle uzman arkadaşlarımız ve bir de kurumumuzda kadrolu sosyal çalışma uzmanımız ve psikoloğumuz var, onlar vasıtasıyla bu mağdur kesimle bire bir iletişim kurularak incelenememezlik de versek, dostane çözüm yolunu bulmak adına kendilerine kamu hizmetlerine etkin erişimlerinin sağlanması için ombudsmanlık görevimizin de bir yandan bu olduğunu düşünerek onları gerekli icra birimleri olan Aile Bakanlığı olsun, sosyal çalışma birimleri olsun oralara yönlendirilebilmekte ve süreçler de tarafımızdan takip edilmektedir.

Kadınların buldukları ceza infaz kurumlarına, sığınmaevlerine çeşitli ziyaretler düzenlenmesi, alanda çalışan idareler ve sivil toplum kuruluşlarıyla kadınlar nezdinde kurumumuzun tanıtımı ve haklarının korunması üzerine daha fazla çalışmalar yapmak da bizim de temelde amacımızdır.

Bu noktada, ombudsmanlık kurumuna kadın hakları alanında az başvuru yapılması da ülkemize özgü bir durum olmadığı, yurt dışındaki ombudsmanlık örneklerinde de başvuru sayılarına göre bu konulardaki başvurunun azlığı gözlemlenmiştir.

Çocuk haklarına ilişkin olarak, çocukların kurumumuza bizzat başvuru yapabilmelerini teminen çocuklara özel ayrı bir internet sayfası, “www.kdkcocuk.gov.tr” hazırlanmıştır. Bu çerçevede 2014 Nisan ayı itibarıyla başvurular alınmaktadır. Çocuk haklarına ilişkin hem yetişkinlerden hem de çocuklardan başvuru alınmaktadır. Burada da kurumumuz gene çocukları kayırmakta, onlardan 18 yaş altı olmasına rağmen diğer kamu idarelerinde olmayan başvuru taleplerini kabul etme yönünde çalışmaktayız.

Kamu Denetçiliği Kurumu çocuk alanındaki faaliyetlerinde öncelikle çocukların ve gençlerin çocuk hakları konusundaki farkındalıklarının artırılması, çocuklara saygı duyulmasını, çocuk hakları kültürünün yerleştirilmesini, geliştirilmesini, çocukların kendi haklarının savunucusu olan ombudsmanlık kurumunu tanımaları, kurumların kendilerine yönelik ücretsiz hizmetlerinden faydalanması yönünde tanıtımlar, broşür çalışmaları yapmaktadır. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığımızla daha önce ortaokul 4’üncü sınıftaki öğretim kitaplarında kurumumuzu anlatan ifadeler yer almakla birlikte yeni müfredatta da daha geniş sınıfların kitaplarında yer alması için prensipte anlaşılmıştır. Çünkü hak arama özgürlüğünün çocuk yaşta gençlerimize verilmesinin daha demokratik bir toplumsal yapıya kavuşmamızda önem arz ettiğine inanmaktayız. Bu çerçevede, 81 il valiliğinde çocuklara dağıtılması için ve İnternet sitemizin tanıtımına yönelik bilgiler verilmiş, zaman zaman okullara uzman arkadaşlar tarafından sunumlar yapılmaktadır.

Hiçbir çocuk başvurusu idare tarafından, uzman psikolog ve sosyal çalışmacı uzmanı tarafından cevaplanmadan bırakılmamaktadır. Bu konuda genellikle dostane ve uzlaşma yolu da memnuniyetle sağlanmaktadır. Genelde çünkü okuldaki fiziksel durumların yetersizliği, yöneticilerin kötü muamelesi, yurt hizmetleri alanlarında ve çocukların akla gelebilecek her türlü geniş, güzel talepleri gelmektedir, memnuniyetle de çocuklarımızı görmekteyiz.

Üçüncü konumuz engelli hakları konusunda da... Engelli haklarımızda da gerek kadın gerekse hani çocuk başvurusu karışmış, ortak bir alan olmaktadır. 2016 yılında engelli haklarına ilişkin olarak birimize intikal eden başvurular arasında engelli raporları, özel eğitim destekleri, engelleri nedeniyle nakil atama, emeklilik taleplerine ilişkin başvurular dikkat çekmektedir. Başvurunun temeli engelli hakkı veya kadın hakkının ihlali ise bizim görev alanımızda olup bizim tarafımızdan incelenmektedir.

Engelli çocuklarla ilgili şikâyet konularında genellikle eğitim, sağlık ve ulaşım alanlarında engelli çocukların ve ailelerinin karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik talepler dikkat çekmektedir. Aileler okul öncesi destek eğitimi, kaynaştırma öğrencilerine sunulan hizmetler, engelli aylığı yardımı, rehberlik araştırma merkezlerinin hizmet kalitesiyle bu merkezlerde engelli çocuklara yönelik değerlendirmelere itiraz konularının kurumumuza şikâyet etmektedirler.

“Sosyal hizmetler ve ailenin korunması” başlığı altındaki şikâyetler de biraz evvel ifade ettiğim konuların paydaşı olmaktadır. Bağımsız tek bir başvuru olmamakla birlikte, diğer başvuruların altında her zaman bunları da içermektedir.

İnsan hakları konusunda ise 2016 yılı için kurumumuzda temel hak ve özgürlüklerin ihlali iddialarını içeren çok sayıda başvuru iletilmiştir. Söz konusu başvuruların çoğunluğu bireysel nitelikli olmakla beraber kamuoyunun gündemine de oturan bir dizi olaylara konu iddiaların sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşları tarafından kurumumuza iletildiği görülmektedir.

Nüfus, vatandaşlık, mülteci, sığınmacı hakları konusunda ise şikâyetler arasında toplumsal olaylara müdahaleden kaynaklanan ve toplanma, ifade özgürlüğünün ihlali niteliğinde başvurular bu rapor döneminde ağırlıklı olarak yer almıştır. Geçen çalışma döneminde başlayan ama bizim bu yıl bitireceğimiz ve geçen hafta da göç ve mülteciler konusunda Uluslararası Ombudsmanlık Sempozyumunu düzenledik, inşallah nisan ayı içerisinde de bu konuya ilişkin özel raporumuzun sizlere arz edeceğimiz.

Son konum da daha önce yaptığım görev hasebiyle çalışma ve sosyal güvenlik alanında. Kurumumuza iletilen başvuruların genel itibarıyla sosyal güvenlik sistemine olan bilgisizlikten vatandaşlarımızın kaynaklandığı. Dolayısıyla bizim bire bir gene başvuranlarla görüşmemiz neticesinde kendi haklarının ve yanlış anlaşılmaların giderildiği, dolayısıyla teşekkürle sonuçlandırıldığı veyahut da idare nezdinde, SGK nezdinde de işlemlerin düzeltilmesi yolunda gönderme yapıyoruz ama gönderme kararlarımız -istatistiki açıdan dikkatinizi çekecektir, yüksektir- idari başvuru yolundan tüketilmeden geliyor. Lakin biz gönderdiğimiz zaman, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından nitelikli, güzel cevaplar gelmekte. Böylece gene vatandaşımızı bilgilendirmek ve kamu hizmetine etkin erişimini sağlama görevimizi yerine getirmiş oluyoruz.

Ben ombudsman, kamu denetçisi olarak idarelerin ifa ettikleri kamu hizmetlerinde iş ve işlemlerin nedenleri ve dayanakları hakkında vatandaşlara, kendilerine açıklama imkânını sunmasına zemin hazırladığımızı düşünüyorum. Bunun yanında, eğer biraz kanundan öte, genelgelerle idare edildiği için kamu bürokrasisi bu anlamda da biz de yanlış ve eksik uygulamalarını fark etmelerine de vesile olmaktadır gerek kararlarımız gerek göndermelerle.

Kamu hizmetlerinin yürütülmesindeki en önemli eksiklik olan koordinasyonsuzluğun ise giderilmesi için kurumlar arası iletişime, gene bizim ombudsmanlık faaliyeti açısından o kanalları açtığımızı düşünüyorum. İdare ile vatandaş arasında köprü olmaktayız. Özellikle dezavantajlı gruplar başta olmak üzere, başvurularımıza kamu hizmetlerine etkin erişimlerini teminen her türlü iletişim araçlarıyla, kanunumuzda yazdığı gibi, kurumumuzun kuruluş amacına hizmet etmekteyiz.

Tüm bunlar içinde, kurumumuzun tanınırlığını artırmak kadar basınla olsun alandaki STK'larla olsun, toplumun ve kamu kurumlarının her birimiyle iş birliği içinde çalışmamız gerektiğinin farkındayız. Bu çalışmalarımızda ise Türkiye Büyük Millet Meclisinin siz değerli Karma Komisyon üyelerinin desteği ve iş birliğinin bizim için önemli olduğunu belirterek saygılarımı sunuyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Evet, arkadaşlar, sual yoksa son olarak Kamu Denetçimiz Sayın Hüseyin Yürük'e söz vereceğim.

KAMU DENETÇİSİ HÜSEYİN YÜRÜK – Sayın Başkanım, ben görüntülü sunum hazırladım. Müsaade ederseniz bir yer değişikliği yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun, hayhay.

KAMU DENETÇİSİ HÜSEYİN YÜRÜK – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim, kıymetli hazırun; hepinizi muhabbetle selamlıyorum.

Bir kurumun varlığı kadar onun varlık sebebi, varlık felsefesi de çok önemli diye düşünüyorum. Sayın Cumhurbaşkanımız geçen hafta yaptığımız toplantımızda kurumumuzun kuruluş felsefesini anlatan veciz bir cümle kullanmıştı, onu burada arz etmek istiyorum. “Hiçbir devlet kurumundan hiçbir vatandaşımızın gönlü kırık bir şekilde ayrılmasını arzulamam.” demişti. Türkiye’de elhamdülillah, devletimiz yeterince güçlü, daha da güçlü olmasını arzularız ama bizim kurumumuz milletin de güçlü olmasını, sesini ve mağduriyetlerini güçlü bir şekilde ifade etmesi için bir araç diye düşünüyorum. İnşallah, biz de bu konuda çeşitli gayretler içerisindeyiz. Biz çalıştığımız bölümlerde yani vatandaşa dokunan bir çaba içerisindeyiz, zaman zaman mağdurları, şikâyetçileri arıyoruz yani hem onlar kendi dertleriyle ilgilenilmekten mutluluklarını dile getiriyorlar, ağlayanlar oluyor, tebrik edenler oluyor, teşekkür edenler oluyor. Bu yaklaşımımızı da, bu bakış açımızı da sizlerle paylaşmak istedim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; bizim alanımız da adalet, millî savunma, güvenlik; mahallî idarelerce yürütülen hizmetler; sağlık, ulaştırma, basın ve iletişim, ekonomi, maliye ve vergi bölümleri olmaktadır. 2016 yılına ait bizim alanlarımızdaki dosya dağılımı şöyledir: Adalet, millî savunma ve güvenlik: 338. Mahallî idareler: 368. Sağlık: 110. Ulaştırma, basın ve iletişim: 107. Ekonomi, maliye ve vergi: 326. Toplam: 1.249 dosya bizim alanlarımızda incelenmiş durumdadır. Bir bakış açısı sunmak, bir hareketliliği sizinle paylaşmak sadedinde 2017 yılının ilk iki ayında -2016 yılının rakamlarını az önce arz etmiştim- aynı alanlarda bizim çalışma grubumuza gelen dosya sayısı 550’dir yani geçtiğimiz bir yılda gelenin yaklaşık üçte 1 dosyası iki ayda bizim kurumumuza gelmiştir. Bu, kurumumuzun yeni dönemde inşallah daha çok çalışacağına, daha çok vatandaşa ulaşacağına dair bir işarettir. Sayın Başdenetçimiz de sürekli çeşitli televizyon kurumlarına çıkarak ya da çeşitli sivil toplum kuruluşlarına çıkarak bu sayının artırılması ve daha çok vatandaşa ulaşma anlamında niyetlerimizi ve taleplerimizi belirtmektedir.

Adalet, millî savunma ve güvenlik bölümlerinde, az önce bahsettim, 338 dosya vardır, bunların başlıklarını arz edecektik ama imkân olmadı. Yaklaşık 10 başlık, mesela “adalet hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin faaliyetler” diye genel olarak tanımlayabileceğimiz bir şeydir. Her konumuzla ilgili bir örnek olay seçtim ben, onları arz etmek istiyorum: Geçici görevde bulunan bir subay harcırâh ödemesi için talepte bulunmuştur, idareden gelen cevapta, personelin yeme ve konaklama ihtiyacı

geçici görevde zaten devlet tarafından karşılandığı için ve AİHM kararlarına göre de bu anlamda bir hukuka aykırılık bulunmadığından bu talebin reddine, yalnız, Jandarma Genel Komutanlığının karara karşı başvuru yollarını göstermediği için kendilerine bir tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

Mahallî idarelerce yürütülen hizmetlerde 2016 yılı boyunca 368 dosya tarafımıza ulaşmıştır. Çoğunlukla vatandaşın altyapı, cenaze defin hizmetleri, çevre düzenlemesi, doğal gaz, kentsel dönüşüm projeleri gibi çeşitli konulardaki şikâyetlerini göstermektedir. Bir örnek olay arz edeyim: Mahallesindeki bir kaçak yapının yıkımı için belediyeye başvuran bir vatandaş, belediyeden aldığı “Üç yıl içerisinde kaçak yapı yıkılacaktır.” cevabından mutmain olmayarak kurumumuza başvurmuş, kurumumuz da bu üç yıllık sürenin makul olmadığını, çeşitli bilirkişi raporlarından, çeşitli bilimsel verilerden harekete geçerek ilgili belediyeye bildirmiş ve tavsiyede bulunmuştur.

Bir başka başlığımız sağlıktır. Sağlık alanında geçtiğimiz yıl kurumumuza gelen 110 dosya bulunmaktadır. Sağlıkla ilgili çeşitli hastanelerden, aile hekimliklerinden sağlıkla ilgili mağduriyetleri gösteren taleplerdir. Bir örnek olayı paylaşmak istiyorum: Bir hastanede prostat ameliyatı olan bir vatandaşımız ameliyat sonucundan yeterince şifa bulmadığını ve memnun kalmadığına dair şikâyetle bulunmuştur. Hastanede bu şikâyetlerin öngörüldüğünü, doktorlar tarafından tebliğ edildiğini ve bu ameliyat sonucundaki başarının yüzde 60-75 oranında başarısız olabileceğine dair kendisine bilgiler verilmiş ve bundan dolayı herhangi bir tıbbî kötü uygulama tespit edilemediğinden dosya reddedilmiştir.

Ulaştırma, basın ve iletişim konularında kurumumuza 107 başvuru yapılmıştır. deniz ticareti, tersaneler, elektronik haberleşme, kara yolu taşımacılığı, demir yolu taşımacılığı gibi alanlarda. Seçtiğimiz bir örnek olay şudur: Bir vatandaşımızın elektrik faturalarından alınan TRT payıyla ilgili şikâyetinde Anayasa'nın 73'üncü maddesinde bu hususun yer bulduğu, gönderilen faturalarda aylık ne kadar TRT payının da alınacağı bildirildiğinden bir hukuka aykırılık tespit edilemediği bildirilmiştir.

Ekonomi, maliye ve vergi alanında 326 dosya gelmiştir. Bunların en yaygın olanı promosyon ödemeleriyle ilgili dosyalardır. Malum olduğu üzere, bankalar memurlara verilen maaş üzerinden bir promosyon ödemesi yapmaktadırlar. Başbakanlığın da bu konuda yönlendirmeleri olmasına rağmen bankalar sonradan ataması yapılan ya da sonradan göreve başlayan memurlara promosyon ödemesi yapılmaması konusunda kurumlar uygulama yapmaktadırlar, bu uygulamalar kurumumuza şikâyet edilmiş. Sonradan göreve başlayan memurlara da promosyon ödemesi yapılması konusunda gerekli kuruluşlara tavsiyede bulunulmuştur.

Ben de böyle kısaca arz etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Hüseyin Bey'e de çok teşekkür ediyoruz.

Soru, sual varsa arkadaşlarımızdan alalım, yoksa bütün kamu denetçisi arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz, eksik olmasınlar, ayaklarına sağlık.

Toplantıyı kapatacağız ancak önümüzdeki haftanın gündemini de belirleyelim.

Geçen hafta aldığımız karar gereğince, bilgi ve belge taleplerine olumlu yaklaşmayan ya da tavsiye kararlarınıza uymayan kurum ve kuruluşların temsilcilerini de dinlemek üzere önümüzdeki hafta 15-16 Mart 2017 tarihlerinde saat 11.00'de toplanmak üzere toplantıyı kapatıyoruz.

Değerli katkılarınızdan dolayı sizlere ve arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz.

Toplantıyı kapatıyoruz.

Kapanma Saati: 12.20